

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 15/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Ladislavom Törökom, advokátom, Šafárikova 8, Rožňava, proti postupu Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Pc 3/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Pc 3/2017 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Rimavská Sobota **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Pc 3/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Rimavská Sobota **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Rimavská Sobota **j e p o v i n n ý** sťažovateľke nahradiť trovy konania v sume **691,34 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Pc 3/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní, a žiada priznanie finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur a náhrady trov konania v sume 460,90 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že bývalý manžel sťažovateľky sa žalobou z 15. marca 2017 domáha vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva, ktorého obsahom boli aktíva a pasíva nadobudnuté počas trvania manželstva žalobcu a sťažovateľky. O tejto žalobe nebolo právoplatne rozhodnuté do podania ústavnej sťažnosti.

3. Sťažovateľka (v procesnom postavení žalovanej) uviedla, že okresný súd nariadil dve pojednávania, ktoré sa konali 14. novembra 2017 a 6. februára 2018. Okresný súd ju na ďalšie pojednávanie následne nepredvolal napriek tomu, že od toho posledného uplynuli skoro 4 roky. Podľa názoru sťažovateľky konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po ich rozvode je bežnou a skutkovo a právne nenáročnou agendou všeobecných súdov. Nie je jej preto zrejmé, prečo okresný súd dosiaľ nerozhodol v tejto veci. Okresný súd nekonal bez zbytočných prietahov, a teda nepostupoval účelne a efektívne, čomu nasvedčuje najmä dĺžka napadnutého konania (do podania ústavnej sťažnosti viac ako 54 mesiacov).

II.

Postup ústavného súdu a vyjadrenia účastníkov konania

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 15/2022-11 z 18. januára 2022 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu ako vyjadrenie okresného súdu predložil vyjadrenie zákonnej sudkyne. Tá v stanovisku uviedla, že okresný súd v októbri 2017 nariadil pojednávanie na 14. november 2017, ktoré bolo odročené na 6. február 2018. V priebehu roka 2017 z dôvodu nástupu inej sudkyne na dlhodobú práceneschopnosť došlo k prerozdeleniu väčšieho počtu vecí zo senátu „2P“ do jej senátu, z čoho väčšina boli veci reštančné, ktoré nezniesli odklad. Z tohto dôvodu zákonná sudkyňa prioritne prejednávala tieto veci, pričom jej bol zvýšený nápad v registri „P“. Následne v priebehu konania podaním doručeným 11. februára 2019 žiadal právny zástupca žalobcu o poskytnutie lehoty na mimosúdne vyriešenie sporu, pričom okresný súd mu poskytol lehotu 6 mesiacov. Podaním z 20. novembra 2019 právny zástupca žalobcu oznámil okresnému súdu, že nedošlo k uzavretiu mimosúdnej dohody. Okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie na 21. marec 2019, avšak toto pojednávanie bolo neodkladne zrušené z dôvodu protipandemických opatrení. V júni 2020 došlo k prerozdeleniu ďalších vecí zo senátu „11P“ do senátu zákonnej sudkyne. Vo väčšine prípadov opätovne išlo o reštančné veci, ktoré nezniesli odklad a v ktorých konala okamžite a bez prietahov. V priebehu roka 2020 a 2021 platili ďalšie protipandemické opatrenia, ako aj vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška

č. 24/2021 Z. z.“). Podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 24/2021 Z. z. táto vec nepatrila medzi výnimky, v prípade ktorých súd mohol vykonávať pojednávania. Zákonná sudkyňa vykonávala pojednávania v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu výhradne vo veciach, ktoré pripúšťala vyhláška č. 24/2021 Z. z. Zákonná sudkyňa poukázala aj na to, že v priebehu napadnutého konania sťažovateľka nenamietala postup okresného súdu podaním sťažnosti na prietahy.

II.2. Replika sťažovateľky:

6. Sťažovateľka v replike uviedla, že v prípade pojednávania nariadeného na 21. marec 2019 (zrejme správne malo byť 21. marec 2020, pozn.) jej právny zástupca nebol o nariadení termínu pojednávania upovedomený a následne nebol ani upovedomený o jeho zrušení. Na Slovensku prvý potvrdený prípad nákazy chorobou COVID-19 bol zaznamenaný 6. marca 2020, čo je skoro rok po termíne pojednávania, ktoré malo byť zrušené z dôvodu protipandemických opatrení. Z uvedeného dôvodu sa javí dané tvrdenie okresného súdu ako nepravdivé a zavádzajúce. Núdzový stav v období rokov 2020 až 2021 netrval celé dva roky, ale iba určité časové obdobie (od 16. marca 2020 do 14. júna 2020, od 1. októbra 2020 do 14. mája 2021 a od 25. novembra 2021 do súčasnosti). Zároveň treba uviesť, že ani samotná vyhláška č. 24/2021 Z. z. striktnie nevyučovala a nevyučuje konanie pojednávania aj v čase núdzového stavu, ak vec neznesie odklad (§ 1 ods. 2 vyhlášky č. 24/2021 Z. z.). Zároveň sa sťažovateľka domnieva, že napadnuté konanie patrí do kategórie vecí, ktoré neznesú ďalší odklad, keďže je postihnutá zbytočnými prietahmi konania a možným sťažením dokazovania z hľadiska plynutia času. Aj v súčasnosti trvá núdzový stav a okresný súd napriek tomu nariadil pojednávanie na 3. február 2022, t. j. kvázi v rozpore s § 1 ods. 1 vyhlášky č. 24/2021 Z. z. Sťažovateľka ďalej konštatovala, že situáciu týkajúcu sa pridelenia reštančných vecí iného sudcu možno z ľudského hľadiska pochopiť. Ani táto skutočnosť nemôže ospravedlniť dlhodobú nečinnosť okresného súdu v tejto veci (4 roky).

7. K nepodaniu sťažnosti na prietahy predsedovi súdu sťažovateľka poznamenala, že podľa Európskeho súdu pre ľudské práva táto nie je účinným prostriedkom nápravy [napr. rozsudok Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013, rozsudok Klinovská proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013, rozsudok Csákó proti Slovenskej republike z 25. 6. 2013, rozsudok Sika (č. 7) proti Slovenskej republike z 25. 6. 2013, rozsudok Untermayer proti Slovenskej republike z 9. 7. 2013].

8. Do 3. februára 2022, keď sa uskutočnilo pojednávanie, okresný súd vôbec nekonal napriek návrhu právneho zástupcu sťažovateľky predneseného na pojednávaní konanom 6. februára 2018 na vykonanie dokazovania (znaleckým dokazovaním na stanovenie hodnoty nehnuteľností patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov). Viac ako 4 roky nebol okresným súdom ani len ustanovený súdny znalec, čo v súčasnosti podstatne sťažuje dokazovanie.

9. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

12. Základnou povinnosťou všeobecného súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť okresného súdu vyplýva z Civilného mimosporového poriadku, ktorý v čl. 12 upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

14. K právnej a ku skutkovej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že predmet sporu je štandardný, nijako sa nevymykajúci bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Z tohto dôvodu ústavný súd nepovažuje prerokúvanú vec za právne zložitú, čo netvrdí ani okresný súd. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že bez znaleckého posudku nebude v tejto veci možné meritórne rozhodnúť. Ústavný súd však nemohol prihliadnuť na možnú skutkovú zložitosť veci, keďže dosiaľ nebolo ani len nariadené znalecké dokazovanie.

15. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Z obsahu vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k predĺženiu napadnutého konania, čo netvrdil ani okresný súd.

16. Tretím hodnotiacim kritériom na posúdenie, či došlo k porušeniu práv sťažovateľky, bol postup okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu v bode 1 uvedených práv, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek tomu, že plynulému postupu okresného súdu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

17. Ústavný súd konštatuje, že ani po viac ako 5 rokoch od začatia napadnutého konania okresný súd nevydal žiadne meritórne rozhodnutie, preto pochopiteľne spor nie je právoplatne ukončený.

18. Od začatia napadnutého konania do uskutočnenia pojednávania konaného 6. februára 2018 ústavný súd nezistil nečinnosť, resp. neefektívnu/nehospodárnu činnosť okresného súdu. Právny zástupca sťažovateľky súhlasil s vykonaním znaleckého dokazovania týkajúceho sa všeobecnej hodnoty nehnuteľností. Zároveň navrhol vykonať znalecké dokazovanie pri všetkých obchodných spoločnostiach na účely zistenia ich ekonomického stavu. V prípade jednej z nich tiež navrhol zistiť, za akú hodnotu bol predaný obchodný podiel žalobcu.

19. Po odročení uvedeného pojednávania okresný súd vykonal určité predbežné úkony súvisiace s nariadením znaleckého dokazovania. Konkrétne e-mailom z 26. apríla 2018 vyzval dvoch súdnych znalcov na ocenenie podielov v obchodných spoločnostiach a odhad hodnoty nehnuteľnosti s príslušnými pozemkami na oznámenie, v akom reálnom čase by bolo reálne vypracovanie znaleckého posudku, či by požadovali preddavok na trovy znaleckého dokazovania a prípadne v akej výške. Až 25. októbra 2018 prostredníctvom e-mailu okresný súd poskytol jednému zo znalcov podrobnejšie informácie (z jeho obsahu je zrejmé, že súdny znalec už skôr oznámil okresnému súdu, že bez nich nedokázal vyčíslit' daný preddavok). E-mailom z 26. októbra 2018 súdny znalec oznámil, že v prípade ocenenia podielov v obchodných spoločnostiach bude nutná spolupráca znalcov z viacerých znaleckých odborov pri vypracovaní znaleckého posudku. Súdny znalec odhadol výšku daného preddavku v rozmedzí súm 30 000 eur až 40 000 eur aj vzhľadom na časovú náročnosť vypracovania znaleckého posudku, vysokú hodnotu majetku a úzku súčinnosť týchto obchodných spoločností pri jeho vypracovaní. Uvedené úkony okresného súdu však doteraz nevedli k nariadeniu znaleckého dokazovania, t. j. v priebehu viac ako 4 rokov od konania daného pojednávania, čo ústavný súd považuje za neakceptovateľné. Z vyjadrenia súdneho znalca je zrejmé, že vypracovanie znaleckého posudku môže byť časovo náročné.

20. Dňa 11. februára 2019 bolo okresnému súdu doručené oznámenie právneho zástupcu žalobcu o rokovaní o mimosúdnej dohode, na základe čoho sudkyňa poskytla účastníkom konania lehotu 6 mesiacov na rokovanie o mimosúdnej dohode. Ústavný súd k tomu považuje za potrebné uviesť, že okresný súd mal podanie doručiť právnenému zástupcovi sťažovateľky na vyjadrenie, či sťažovateľka mala v tom čase vôbec záujem o takéto rokovanie. Okresný súd teda automaticky poskytol účastníkom konania lehotu na prípadne uzatvorenie mimosúdnej dohody bez toho, aby zistil názor protistrany, takýto postup okresného súdu ústavný súd považuje za neefektívny.

21. Následne až 15. októbra 2019 (po 8 mesiacoch namiesto poskytnutých 6 mesiacov, čo znova indikuje neefektívnosť postupu okresného súdu) bol právny zástupca žalobcu vyzvaný na oznámenie, či bola uzatvorená mimosúdna dohoda. Podaním doručeným okresnému súdu 20. novembra 2019 právny zástupca žalobcu oznámil, že nedošlo k uzatvoreniu mimosúdnej dohody. Ústavný súd nespochybňuje možnosť postupu okresného súdu, ktorým sa poskytne stranám sporu primeraná lehota na rokovanie o mimosúdnej dohode. V tomto prípade okresný súd poskytol účastníkom konania až 9 mesiacov na prípadné uzatvorenie mimosúdnej dohody, čo je v okolnostiach veci neadekvátna dĺžka. V priebehu roka 2019 nebol vo veci urobený žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej, keďže rokovanie o prípadnej mimosúdnej dohode prerušilo úkony súvisiace so znaleckým dokazovaním, ktoré, ako už bolo spomenuté, dosiaľ nebolo

nariadené. Výsledkom takéhoto neefektívneho postupu okresného súdu preto bolo predĺženie napadnutého konania.

22. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným prieťahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna/nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

23. Okolnosťou, ktorá ovplyvnila dĺžku a plynulosť napadnutého konania, bola úplná nečinnosť okresného súdu, a to v období od 20. novembra 2019, keď bolo okresnému súdu doručené oznámenie o tom, že rokovania o mimosúdnej dohode boli neúspešné, do 24. januára 2022, keď bolo nariadené pojednávanie na 3. február 2022 (približne 26 mesiacov).

24. Pojednávanie nariadené na 14. november 2017 sa odročilo na neurčito na návrh žalobcu z dôvodu práceneschopnosti, ktorý trval na osobnej prítomnosti na pojednávaní. Ďalšie pojednávanie okresný súd nariadil na 6. február 2018, ktoré bolo odročené opätovne na neurčito z dôvodu vyžiadania listín. V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti okresnému súdu § 183 a § 184 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v zmysle ktorých je možné pojednávanie odročiť len z dôležitých dôvodov a na konkrétny termín.

25. Ústavný súd poznamenáva, že okresný súd takto nepostupoval v prípade už uvedených pojednávaní, ktoré boli odročené na neurčito (v prípade prvého pojednávania okresný súd aspoň určil ďalší termín pojednávania do týždňa od jeho odročenia na neurčito). Okresný súd už postupoval v súlade § 183 a § 184 CSP v prípade pojednávania konaného 3. februára 2022, ktoré bolo odročené na 5. apríl 2022. Ďalej ústavný súd uvádza, že z obsahu vyžiadaného súdneho spisu nevyplýva nariadenie pojednávania na 21. marec 2019 (ani na 21. marec 2020).

26. Ústavnému súdu je známe, že od marca 2020 až doteraz je činnosť súdov výrazne dotknutá opatreniami v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, čo znamenalo a stále znamená obmedzenú, resp. sťaženú možnosť vykonávať pojednávania. Túto skutočnosť však nemožno pričítať okresnému súdu, pretože bola zapríčinená objektívnym faktorom, ktorý vznikol mimo jeho sféry. V okolnostiach danej veci musí ústavný súd zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto opatrení do praxe mal istý časový priestor (počas predchádzajúcich 3 rokov trvania napadnutého konania) na to, aby táto vec mohla byť právoplatne skončená.

27. Ústavný súd však pripomína, že protiepidemiologické opatrenia sa týkali len vykonávania pojednávaní a v žiadnom prípade nebránili okresnému súdu, aby vykonal iné úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej, t. j. najmä znalecké dokazovanie, ak už nebolo nariadené pred pandémiou, prípadne vyzvanie účastníkov konania alebo iných orgánov na predloženie listinných dôkazov. Objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka je len v obmedzenom rozsahu spôsobilá okresný súd zbaviť zodpovednosti za jeho postup v napadnutom konaní aj preto, lebo od začiatku pandémie okresným súdom neboli vykonané žiadne úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu, čo zjavne neprispelo k urýchlenému skončeniu tejto veci.

28. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom sťažovateľky, že vyhláška č. 24/2021 Z. z. striktnie nevyučovala a nevyučuje konanie pojednávania aj v čase núdzového stavu, ak vec neznesie odklad (§ 1 ods. 2 vyhlášky č. 24/2021 Z. z.). Vzhľadom na predmet tohto konania ústavný súd pripúšťa, že v tejto veci okresný súd mohol postupovať podľa § 1 ods. 2 vyhlášky č. 24/2021 Z. z. Na druhej strane je na zvážení súdu, či bude danú vec považovať za takú, ktorá neznesie odklad.

29. Ústavný súd súhlasí so sťažovateľkou, že podanie sťažnosti predsedovi súdu na priet'ahy podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je podmienkou podania ústavnej sťažnosti. Nepodanie sťažnosti predsedovi súdu nemôže teda zakladať dôvod odmietnutia tejto ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, keďže vzhľadom na početné rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva sa nepovažuje za účinný prostriedok nápravy.

30. Ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená nečinnosťou okresného súdu (26 mesiacov) a tiež jeho neefektívnou činnosťou, ktorá vyústila do situácie, že doteraz dokazovanie v tejto veci bolo vykonané len v minimálnej miere. Ústavný súd tiež konštatuje, že štátna správa okresného súdu mohla napadnuté konanie už dávno identifikovať ako nevybavenú reštančnú vec a venovať jej náležitú pozornosť. Okresný súd teda nezvolil procesný postup smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka stále nachádza. Je zrejmé, že len rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov.

31. Obranu okresného súdu spočívajúcu v poukazaní na značnú pracovnú zaťaženosť sudkyne vyplývajúcu z vysokého počtu jej pridelených vecí nemožno akceptovať vzhľadom na konštantnú judikatúru ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06). Ústavný súd zdôrazňuje, že úlohou zmluvných štátov dohovoru je nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (rozsudok vo veci Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

32. Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02). Systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti teda nemožno pripisovať na ťarchu sporových strán a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukazaním na zvýšený nápad vecí v príslušnej agende súdu a obmedzené personálne kapacity súdu (porov. napr. m. m. I. ÚS 119/03, m. m. III. ÚS 399/2010).

33. Na základe už uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

34. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v ňom konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané zadost'učinenie

35. Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadost'učinenie v sume 4 000 eur, keďže žije neustále v právnej neistote, je invalidná dôchodkyňa a jej zdravotné ťažkosti jej neumožňujú pracovať, čo je príčinou aj jej zlej finančnej situácie. Nečinnosť okresného súdu spôsobuje, že sa jej finančná núdza naďalej prehľbuje. Väčšinu majetku, ktorý bol nadobudnutý za trvania manželstva, užíva jej bývalý manžel. Sťažovateľke je znemožnené užívať finančné prostriedky z vyporiadavacieho podielu, na ktorý má zákonný nárok.

36. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

37. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd musí zohľadniť konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku napadnutého konania, povahu a rozsah práv sťažovateľky, ktoré boli porušené, predmet konania a jeho význam pre sťažovateľku.

38. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia sťažovateľke v sume 1 500 eur podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd zároveň nevyhovел časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

39. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 zodpovedá sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola vo výške 1 087 eur) a v roku 2022 sume 193,83 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2021, ktorá bola vo výške 1 163 eur). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 je v sume 10,87 eur a v roku 2022 v sume 11,63 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

40. Z uvedeného vyplýva, že právnenému zástupcovi sťažovateľky by patrila náhrada trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 707,45 eur vrátane dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), a to za 2 úkony vykonané v roku 2021, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky] a písomné podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a dvakrát paušálna náhrada hotových výdavkov v roku 2021 a tiež za 1 úkon vykonaný v roku 2022, t. j. vyjadrenie k vyjadreniu okresného súdu [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a raz paušálna náhrada hotových výdavkov v roku 2022.

41. Ústavný súd však priznal právnenému zástupcovi sťažovateľky (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v konaní pred ústavným súdom v sume 691,34 eur vrátane DPH (ústavný súd považuje za preukázané, že právny zástupca sťažovateľky je platcom DPH), teda vo výške, ktorú vyčíslil vo vyjadrení k vyjadreniu okresného súdu. Právny zástupca si vyčíslil odmenu za vyjadrenie k vyjadreniu okresného súdu (vrátane k nej prislúchajúceho režijného paušálu), ako by bol tento úkon právnej služby vykonaný v roku 2021, i keď reálne bol vykonaný v roku 2022. Z uvedeného vyplýva, že právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania v nižšej sume, na aké má nárok.

42. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu